

یادداشت

یکی از مهم‌ترین استانداردهای انتشار کتاب در سراسر جهان **فهرست‌نویسی پیش از انتشار** (فیپا) یا سی.آی.پی (C.I.P) است که می‌تواند تأثیرات مهمی بر فرآیند کار کتابخانه‌ها و کتابداری داشته باشد. به مفهوم ساده، فهرست‌نویسی پیش از انتشار عبارت است از ارائه عناصر کلیدی فهرست‌نویسی یک کتاب در پشت صفحه عنوان قبل از چاپ کتاب در تیراژ نهایی. بدین ترتیب تمامی نسخ منتشر شده از یک کتاب از قبل فهرست‌نویسی شده‌اند. با اِعمال چنین استانداردِ تحولاتی عمیق در کارکردهای کتابخانه و فرآیندهای آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی صورت می‌گیرد که مهم‌ترین آنها عبارتند از:

- با اجباری شدن چنین استانداردِ تمامی کتابهای منتشر شده در سراسر کشور اعم از آنکه توسط ناشران خصوصی یا دولتی منتشر شده باشند در یک نهاد مادر یعنی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران فهرست‌نویسی می‌شوند. این امر

باعث می‌شود تا کارکردهای سازماندهی منابع در کتابخانه‌ها دچار تغییرات اساسی شود. بدین معنا که کتابداران از فرآیند **وقت‌گیر و هزینه‌بر فهرست‌نویسی** اعم از دستی و ماشینی رهایی یافته و فرصت بیشتری برای ارائه خدمات اطلاع‌رسانی، مرجع و مشاوره در اختیار خواهند داشت. این امر به ویژه در **کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی** تأثیر بسزایی خواهد داشت و باعث می‌شود تا کاربران این نوع کتابخانه‌ها بتوانند از خدمات گسترده‌تری بهره‌مند شوند.

- یکدست شدن فایل‌های دستی و ماشینی کتابخانه‌ها در سراسر کشور، بدین معنا که از تعداد فهرست‌هایی که بعضاً به صورت اشتباه و غیراستاندارد و سلیقه‌ای تهیه می‌شد کاسته می‌شود و راه برای تهیه فهرستگان ملی هموار می‌گردد.

- از جنبه اقتصادی فهرست‌نویسی پیش از انتشار باعث می‌شود تا هزینه‌هایی که صرف مراحل مختلف فهرست‌نویسی می‌شود (اعم از هزینه‌های پرسنلی، ابزارها و

اسلامی و کتابخانه ملی اجرا می‌شود لازم است تا این روند و تغییر توسط کتابداران به طور جدی مدنظر قرار گیرد. از ابتدای اجباری شدن این قانون تا اواخر بهار سال ۱۳۷۸ بیش از ۱۰۰۰۰ عنوان کتاب توسط کتابخانه ملی و با همکاری دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، پژوهشگاه علوم انسانی، کتابخانه سازمان انرژی اتمی و فهرست‌نویسان مورد تأیید در مراکز استانها انجام شده است.

با احتساب اینکه سالانه بیش از ۱۵ تا ۲۰ هزار عنوان کتاب در سراسر کشور منتشر می‌شود پیش‌بینی می‌شود ظرف چند سال آینده کتابخانه‌ها بتوانند از فرایند وقت‌گیر و شاق فهرست‌نویسی رهایی یافته و توجه بیشتری به خدمات عمومی کتابخانه‌ها به ویژه کتابخانه‌های عمومی داشته باشند. به امید آن روز!

علی مزینانی

هزینه‌های سربار) کاهش یابد. برآورد می‌شود که چنین روندی باعث کاهش هزینه‌های کتابخانه‌های کشور در سطح میلیارد ریالی شود. این روند هم‌چنین باعث می‌شود تا بساط سوداگران کتابداری نیز برچیده شود.

- تسریع در انتشار کتابشناسی ملی اعم از چاپی و بر روی سی‌دی‌رام این روند باعث می‌شود تا اطلاعات کتابشناسی در سطح ملی به موقع در اختیار محققان و کتابداران قرار گیرد.

- تغییر در نظام آموزش کتابداری، با کاهش زمان و هزینه‌ای که صرف آموزش روندهای سازماندهی منابع می‌شود می‌توان دروس جدید و منطبق با شرایط جدید را در مقاطع مختلف کتابداری و اطلاع‌رسانی ارائه کرد.

- تسریع در ارائه خدمات کتابخانه که خود باعث می‌شود تا فرایند اطلاع‌رسانی علمی و فرهنگی در سطح ملی بهبود یابد.

با توجه به اینکه از تاریخ ۱۳۷۷/۷/۱ فهرست‌نویسی پیش از انتشار به صورت اجباری توسط وزارت فرهنگ و ارشاد